

Матеріали і методи. Проведено лікування 36 хворих віком від 18 до 45 років із захворюваннями скронево-нижньощелепного суглоба. Усі пацієнти були розділені на 3 групи (1 група - пацієнти з гострими артритидами, 2 група – з артрозами, 3 група – з больовими дисфункціями СНЩС) по 12 осіб у кожній.

Усі пацієнти були обстежені відповідно до протоколів діагностики й лікування даної патології. Обстеження охоплювало опитування, огляд, пальпацію, рентгенологічну діагностику (МРТ) до лікування. Гомеопатичний препарат «Артрізі» використовували внутрішньо по 1 табл. 2 рази за добу: в 1 групі – 7 діб, у 2 групі – 10-14 діб, у 3 групі – 14-16 діб. Зовнішньо у вигляді крему втирали в ділянку шкіри в проєкції СНЩС і залучених м'язів 3 рази за добу протягом 10 хв, відповідно 7, 14, 16 діб.

Результати. На етапах лікування пацієнти відчували покращення, яке пов'язували зі зникненням інтенсивності болю. Клінічне обстеження показало значне послаблення запальної симптоматики на 3 добу в порівнянні з першим відвідуванням. На 7 добу больові відчуття й ознаки запалення були відсутні в 1 групі хворих. На 10-14 добу біль і відчуття дискомфорту були відсутні у 2 групі хворих. На 14-16 добу пацієнти 3 групи відчували відсутність болю й покращення рухів щелепи. Після лікування в усіх пацієнтів були відсутні больові відчуття й дискомфорт під час рухів щелепи, повороту й нахилу голови й інші дискомфортні відчуття.

Висновки. Отримані результати лікування показали ефективність застосування гомеопатичного лікарського засобу «Артрізі», який використовували зовнішньо і внутрішньо для лікування пацієнтів із хворим скронево-нижньощелепним суглобом.

Запропонований спосіб використання гомеопатичного препарату «Артрізі» для лікування пацієнтів із захворюваннями скронево-нижньощелепного суглоба рекомендований для впровадження в практичну стоматологію.

Коробов П.С., Загоранська Н.Є.

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МЕТОДІВ ОЦІНКИ ПОЛОЖЕННЯ НИЖНІХ РІЗЦІВ

Полтавський державний медичний університет, Полтава, Україна

Сучасне планування ортодонтчного лікування не проводиться без додаткових методів дослідження й антропометричних вимірів у тому числі. Цефалометричний аналіз телерентгенограм (ТРГ) дає можливість не тільки вивчити морфологічні особливості щелепно-лищевої ділянки, а й відрізнити патологію від анатомічних варіантів норми, установити взаємозв'язок із іншими краніальними й гнатичними елементами. Оцінка позиції нижніх різців – це ключовий фактор у стратегії лікування для досягнення функціональної й естетичної складової ортодонтчного лікування.

Мета дослідження – порівняти різні методи оцінки положення нижніх різців щодо показань до видалення окремих зубів, визначити самостійність цього показника й важливість його у взаємозв'язку з іншими цефалометричними параметрами залежно від методу аналізу ТРГ.

Матеріали й методи. Було досліджено 20 ТРГ ортодонтчних пацієнтів із різними класами за Енглеом, які мали супутнє ускладнення у вигляді скученості зубів III і IV ступенів тяжкості. Проведено порівняльну характеристику естетичних показників норми положення нижніх різців методами Ricketts, Tweed і Steiner, які дають можливість визначити показання до екстракції окремих зубів у кожному клінічному випадку.

Ricketts оцінює позицію нижніх різців, визначаючи відстань від найбільш лабіальної точки коронки зуба до площини A-Pog. У нормі вона становить 1 ± 3 мм.

Tweed дійшов висновку, що положення осі нижніх різців відносно мандибулярної площини ML утворює кут, який у нормі дорівнює $88\pm 3^\circ$.

Steiner визначав кут інклінації між віссю нижнього різця й площиною NB, який у нормі становить 25° , а також ураховує відстань від найбільш лабіальної точки коронки зуба до цієї площини, що в нормі становить 4 мм.

Результати дослідження. За аналізом Ricketts знайдено відхилення від нормальних показників позиції нижніх різців, при яких рекомендована екстракція, у 5 пацієнтів (25%), що становить від -4 до 5 мм.

За аналізом Tweed - виявлені в 13 пацієнтів (65%), діапазон відхилень становив від -18° до 25° . За аналізом Steiner показання до видалення окремих зубів згідно з кутовим параметром нахилу нижнього різця виявлено у 8 пацієнтів (40%), амплітуда відхилень становила від -14° до 10° , а за лінійним параметром виявлено відхилення в 6 пацієнтів (30%) амплітудою від -4 до 6 мм.

Таким чином, необхідність видалення окремих зубів за одним методом аналізу ТРГ не завжди підтверджується іншими методами. Оцінка ТРГ залишається додатковим методом до клінічного.

Висновок. Отже, дати повну й досконалу оцінку гармонійності положення нижніх центральних різців і визначити доцільність видалення окремих зубів за ортодонтчними показаннями за допомогою лише одного методу аналізу неможливо. Для повноцінного й якісного визначення плану лікування необхідно застосовувати різні методи діагностики, порівнювати результати цефалометрії різними методами й визначити особливості складання плану лікування індивідуально в кожному окремому клінічному випадку. Адже тільки повна й детальна діагностика зробить результат ортодонтчного лікування прогнозованим.